Ulkoministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2018-01256

POL-30 Hämäläinen Anna-Mari(UM) 13.11.2018

Asia
Ulkoasiainneuvosto kauppaministerikokoonpanossa 9.11.2018

Kokous
09.11.2018 - 09.11.2018

Lainsäädännölliset asiat: puheenjohtajan tavoitteena on poliittinen sopimus Euroopan parlamentin kanssa suorien ulkomaisten investointien seurannasta ja horisontaalisesta suojalausekkeesta marraskuun loppuun mennessä. Komissio nosti esiin kaksikäyttötuoteasetuksen kehottaen sopimaan mandaatista trilogineuvotteluihin Itävallan puheenjohtajuuskauden aikana.

WTO:n modernisaatio: ministerit antoivat vahvan tukensa komissaari Malmströmille EU:n aktiivisen roolin jatkamiseksi uudistustyössä eri foorumeilla: kolmenvälisesti Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa, kahdenvälisesti Kiinan kanssa, Kanadan johtamassa samanmielisten maiden ryhmässä ja G20:ssa.

Ajankohtaiset kauppasopimusneuvottelut: komissio kävi läpi hyväksymisprosessissa olevien kauppasopimusten ja kauppasopimusneuvotteluiden tilanteen nostaen esiin seuraavat: Vietnam, Japani, Singapore, Mercosur, Meksiko, Chile, Kiina (investointisuojasopimus), Uusi-Seelanti, Australia, Indonesia, Tunisia, multilateraalinen investointisuojatuomioistuinjärjestelmä (MIC).

Komission raportti EU:n vapaakauppasopimusten toimeenpanosta: ministerit pitivät raporttia tervetulleena. Vapaakauppasopimukset ovat olleet hyödyllisiä markkinoiden avaamisessa ja kaupanesteiden poistamisessa. Vapaakauppasopimuksia pitäisi käyttää enemmän, ne hyödyttäisivät myös PK-yrityksiä.

Lounaalla ministerit kävivät keskustelun kauppasuhteista Yhdysvaltojen kanssa.

1. Lainsäädännölliset asiat

Suorien ulkomaisten investointien seuranta

Puheenjohtaja kertoi, että trilogineuvotteluissa on saavutettu hyvää edistystä. Neljännessä trilogissa 6.11. sovittiin kompromisseista ja työtä jatketaan nyt positiivisen momentumin pohjalta. Puheenjohtaja ilmoitti ymmärtävänsä jäsenmaiden herkkyydet, mutta huomautti kompromissien olevan tarpeellisia sopimuksen saavuttamiseksi Euroopan parlamentin kanssa. Neuvoston peruskanta on kuitenkin

säilytetty. Puheenjohtajan tavoitteena on poliittinen sopimus marraskuun loppuun mennessä. Puheenjohtaja huomautti vielä, että suorien investointien seuranta koskee kaikkia kolmansia maita.

Komissaari Malmström totesi prosessin etenevän nyt hyvin ja se on mahdollista saada päätökseen seuraavien viikkojen kuluessa; jäsenmaiden parlamentit ja kansalaiset odottavat jo. Viime kädessä jäsenmaat tekevät päätökset kustakin investoinnista.

Horisontaalinen suojalauseke

Puheenjohtaja kertoi Coreperin jo hyväksyneen neuvoston kannan trilogeihin. Euroopan parlamentin kanta ei ole kaukana neuvoston kannasta ja asia on mahdollista ratkaista pian. Horisontaalinen suojalauseke sisältyy sopimuksiin Japanin ja Singaporen kanssa. 5.11. alkaneella viikolla on pidetty tekninen trilogineuvottelu ja seuraava pidetään 9.11. Ensimmäinen poliittinen trilogi pidetään 19.11. Puheenjohtajan tavoitteena on poliittinen sopimus Euroopan parlamentin kanssa marraskuun loppuun mennessä. Viimeinen trilogi on aikataulutettu pidettäväksi 28.11. **Komissaari Malmström** korosti, että sopimus on mahdollista saavuttaa Itävallan puheenjohtajuuskaudella.

Kaksikäyttötuoteasetus

Komissaari Malmström nosti esiin myös kaksikäyttötuoteasetuksen. Euroopan parlamentti on ollut valmis aloittamaan trilogineuvottelut jo tammikuussa. Mandaatista trilogineuvotteluihin olisi sovittava Itävallan puheenjohtajuuskauden aikana. Malmström totesi tietävänsä, etteivät kaikki jäsenmaat jaa komission näkemystä.

2. WTO:n modernisaatio

Puheenjohtaja totesi ministereiden käyneen kattavan keskustelun aiheesta epävirallisessa kokouksessaan Innsbruckissa 4.–5.10.2018. WTO:n kriisi on todellinen; kiireellisin asia on riitojenratkaisun valituselimen tilanne. Innsbruckissa ministerit antoivat tukensa komission ajatuksille.

Komissaari Malmström totesi tilanteen olevan synkkä. WTO:n jäsenkunnassa on kuitenkin yhä enemmän kannatusta sille, että jotain olisi tehtävä. EU on ollut aktiivinen, mutta ei positiivisesta palautteesta huolimatta ole saanut vielä konkreettista tukea muilta jäseniltä ajatuksilleen. EU:n heinäkuun ehdotukset ovat ainoat varteenotettavat ehdotukset pöydällä. Ottawassa 24.–25.10. kokoontuneet 13 samanmielisen maan ministerit jatkavat työtään neuvoa-antavassa roolissa. Kiinan sitouttaminen WTO:n uudistustyöhön on tärkeää. EU–Kiina-työryhmä on aloittanut syyskuussa varaministeritasolla. Kiinallekin ratkaisu valituselimen kriisiin on prioriteetti. Kiinan on ryhdyttävä sanoista tekoihin ja käyttäydyttävä markkinataloutena, jos haluaa tulevaisuudessa sen mukaisen kohtelun. Kolmikantayhteistyössä Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa yritetään kehittää uusia sääntöjä markkinavääristymien torjumiseksi, mm. teollisuustukiin, valtionyhtiöiden asemaan ja teknologian pakkosiirtoihin vastaamalla. Kehitysmaita tulisi saada vielä paremmin mukaan WTO:n uudistustyöhön. WTO:n modernisaatio on esillä myös marraskuun lopulla pidettävässä G20-maiden päämieskokouksessa.

Komission työ sai ministereiden vankkumattoman tuen. Lähes kaikissa puheenvuoroissa toistui huoli WTO:n tilasta. Painotettiin WTO:n keskeistä roolia monenvälisen kauppajärjestelmän keskiössä, korostettiin EU:n johtoasemaa monenvälisen kauppajärjestelmän puolustajana ja uudistajana, painotettiin yhtenäistä viestintää ja jäsenmaiden mukana pitämistä tiiviisti uudistustyössä. Lähes kaikissa puheenvuoroissa esitettiin toive outreach-työn aktiivisesta jatkamisesta ja kehitysmaiden sitouttamisesta. Valituselimen kriisin ratkaisu tunnustettiin prioriteetiksi, mutta muistutettiin WTO:n olevan myös paljon muuta. EU:n reunaehdot on pidettävä mielessä, vaikka uudistustyötä on vietävä eteenpäin joustavasti. Kolmikantayhteistyön jatkamiselle annettiin laaja tuki ja pidettiin tärkeänä, että sekä Yhdysvallat että Kiina sitoutetaan uudistustyöhön.

Suomi antoi tukensa komission aktiiviselle työlle, ehdotuksille ja outreach-työn jatkamiselle. Myös Suomi katsoi monenvälisen kauppajärjestelmän turvaamisen elintärkeäksi, toivottaen tervetulleeksi Ottawan ministerikokouksen tulokset ja erityisesti siellä annetun tuen riitojenratkaisujärjestelmälle. Kolmikantayhteistyön jatkaminen on tärkeää, kuten myös Yhdysvaltojen ja Kiinan pitäminen sitoutettuna.

3. Ajankohtaiset kauppasopimusneuvottelut

Komissaari Malmström kävi läpi hyväksymisprosessissa olevien kauppasopimusten ja kauppasopimusneuvotteluiden tilanteen. EU on maailman merkittävin kaupankävijä ja EU:n ansiosta kestävän kehityksen luvut ovat tulleet osaksi muidenkin solmimia vapaakauppasopimuksia. EU:n on jatkettava vastuullisena kumppanina maailmassa, jossa protektionismi on kasvussa.

Komissio on 17.10. antanut ehdotuksen neuvoston päätökseksi EU–Vietnam-vapaakauppasopimuksen tekemiseksi ja allekirjoittamiseksi. Komissio toivoo neuvoston hyväksyntää sopimukselle mahdollisimman pian. Euroopan parlamentin INTA-valiokunta antoi EU:n ja Japanin vapaakauppasopimukselle (EPA) hyväksyntänsä tällä viikolla. Tavoitteena on hyväksyntä Euroopan parlamentin täysistunnossa joulukuussa ja sopimuksen voimaantulo vuoden 2019 alkupuolella. EU:n ja Singaporen välinen vapaakauppasopimus (FTA) ja investointisuojasopimus (IPA) allekirjoitettiin 19.10. Euroopan parlamentin on tarkoitus käsitellä sopimuksia vuoden 2019 alkupuolella ja äänestää niiden hyväksynnästä toivottavasti samanaikaisesti. Singapore-sopimuksen toivotaan valmistuvan nykyisen parlamentin toimikauden aikana.

Komission tavoitteena on yhä neuvottelujen päättäminen Mercosurin kanssa mahdollisimman pian, toivottavasti ennen Euroopan parlamentin vaaleja. Ministeritason kontaktit ovat intensiivisiä mutta useita vaikeita asioita on yhä avoinna. Mercosur-ministerit ovat kuitenkin sitoutuneita neuvotteluihin. Osa jäsenmaista korosti tarvetta edetä neuvotteluissa. Sopimuksen on oltava kunnianhimoinen ja kattava, sillä Mercosur on EU:lle tärkeä markkina. Osa jäsenmaista korosti Mercosurin tarvetta tehdä myönnytyksiä ennen kuin neuvotteluissa voidaan edetä. EU ei voi tehdä lisämyönnytyksiä etenkään maataloustuotteissa.

Komissaari Malmström kertasi Meksiko-sopimuksen olevan poliittisella tasolla valmis, mutta teknisiä kysymyksiä on yhä avoinna. Neuvottelutekstit ovat pian oikeudellisen tarkastuksen jälkeen valmiit julkaistaviksi. Meksikon uuden hallituksen toivotaan viimeistelevän sopimuksen. Komissio valmistelee sitten luonnoksen neuvoston päätökseksi toiveena sopimuksen päättäminen nykyisen komission toimikauden aikana.

Komissio toivoo pikaista etenemistä neuvotteluissa Chilen kanssa. Seuraava täysi neuvottelukierros pidetään tammikuussa 2019. Kiinan kanssa jatketaan neuvotteluja investointisopimuksesta. Uuden-Seelannin ja Australian kanssa heinäkuussa aloitetut vapaakauppasopimusneuvottelut ovat lähteneet hyvin käyntiin. Neuvotteluissa Indonesian kanssa on saavutettu hidasta mutta vakaata edistystä. Jäsenmaiden puheenvuoroissa muistutettiin, että kestävä kehitys ja erityisesti palmuöljy on neuvotteluissa tärkeä kysymys. **EU:n ulkosuhdehallinto** ja **komissio** totesivat EU:n pyrkimyksenä olevan Indonesian ja Malesian auttaminen kestävämmän palmuöljytuotannon kehittämiseksi. **Komissaari Malmström** totesi, että Tunisian kanssa jatketaan neuvotteluja DCFTA-sopimuksesta. Vapaakauppasopimuksen lisäksi neuvotellaan erillisestä investointisuojasopimuksesta.

Komissio kertoi Kansainvälisen kauppaoikeuden komissio UNCITRAL:n käsittelevän multilateraalista investointisuojatuomioistuinjärjestelmää (MIC). ISDS-järjestelmän puutteiden vuoksi uudistus on tarpeellinen. Jäsenmaat ilmaisivat tukensa UNCITRAL:ssa tehtävälle työlle.

Suomi toi puheenvuorossaan esiin tukensa komissiolle ja vapaalle ja sääntöperustaiselle kaupalle ja korosti Japanin, Singaporen ja Vietnamin kanssa tehtyjen sopimusten pikaisen ratifiointiprosessin tärkeyttä, jotta sopimuksia päästään toimeenpanemaan pian. Suomi myös ilmaisi tukensa etenemiselle Mercosur-neuvotteluissa.

4. Komission raportti EU:n vapaakauppasopimusten toimeenpanosta

Komissaari Malmström totesi 31.10. julkaistun vuosiraportin (http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1933) luovan katsauksen 35 EU:n kauppasopimukseen 62 maassa. Pohjana on toiminut komission ”Trade for All” -strategia. Vapaakauppasopimusten toimeenpano on yhtä tärkeää kuin niiden neuvotteleminen. Vapaakauppasopimuksilla avataan markkinoita ja poistetaan kaupanesteitä. EU-jäsenmaat hyödyntävät vaihtelevasti vapaakauppasopimuksia, kokonaisuudessaan kumppanimaita vähemmän. Tärkeää on viestiä vapaakauppasopimuksista ja niiden hyödyistä sekä yrityksille että kansalaisille. Monet suuret yritykset käyttävät vapaakauppasopimuksia aktiivisesti, mutta PK-yritykset (99 % EU-maiden yrityksistä) kokevat edelleen vapaakauppasopimusten käytön hankalaksi. Jäsenmailla on keskeisin rooli omien yritystensä informoimisessa.

Muutama jäsenmaa käytti puheenvuoron toivottaen tervetulleeksi komission raportin, katsoen sen hyödylliseksi kansallisessa tiedotuksessaan. **Suomi** kiitti komissiota raportista. Vapaakauppasopimusten tehokas toimeenpano ja yhteistyö komission ja jäsenmaiden kesken on tärkeää. Raportin tulokset osoittavat, että vapaakauppasopimukset lisäävät kauppaa ja poistavat kaupanesteitä. PK-yritysten tiedottamiseen täytyy panostaa enemmän, isot yritykset tietävät jo, miten sopimuksia käyttää. EU:n tullietuisuuksien käyttäminen riippuu kauppakumppanista. Olennaista on tutkia syitä vähäiselle käytölle.

5. Lounaskeskustelu: Kauppasuhteet Yhdysvaltoihin

Vain delegaatioiden johtajille suunnatulla lounaalla **komissaari Malmström** kertoi työtä jatketun heinäkuussa komission pj. Junckerin ja presidentti Trumpin antaman yhteislausunnon pohjalta. Tavoitteena on löytää positiivinen yhteistyöagenda ja välttää tilanteen eskaloituminen. Yhteistyötä etsitään ensisijaisesti vapaaehtoisen sääntely-yhteistyön tiivistämisestä.

Keskusteluja on tarkoitus käydä myös teollisuustuotteisiin keskittyvästä rajoitetusta kauppasopimuksesta. EU:n kanta on, ettei sopimus voi sisältää maataloustuotteita, jotka Yhdysvallat haluaisi sopimukseen mukaan. Sopimuksen katteen tarkemmaksi määrittämiseksi EU:n ja Yhdysvaltojen prosessit eroavat toisistaan. Jotta komissio pystyy ehdottamaan neuvottelumandaattia neuvostolle, on sopimuksen kate (*scope*) oltava selvillä. Yhdysvalloissa kongressi ei puolestaan pysty aloittamaan kartoitusharjoitusta ennen mandaattia.

Yhdysvaltojen ns. 232-autotutkintaraportin (ulkomaisten autojen ja autonosien tuonnin aiheuttama uhka kansalliselle turvallisuudelle) määräaika on helmikuu, mutta raportti voi valmistua milloin tahansa, jonka jälkeen presidentti voi päättää jatkotoimista. EU:n on varauduttava mahdollisiin autojen lisätulleihin, jos Yhdysvallat päättää ne vastoin heinäkuun yhteislausunnossa sovittua asettaa. EU valmistautuu vastatoimiin, kuten teräs- ja alumiinitulleissa. EU:lle tärkeää on WTO-sääntöjen yhdenmukaisuus.

Jäsenmaat antoivat yksimielisen tukensa komissaari Malmströmille. Puheenvuoroissa toistui huoli Yhdysvaltojen toimien ennalta arvaamattomuudesta. EU:n täytyy varautua pahimpaan, mutta samalla pyrkiä jatkamaan rakentavaa dialogia Yhdysvaltojen kanssa. Yhdysvaltojen kauppapoliittiset toimet vaikuttavat negatiivisesti viime kädessä itse Yhdysvaltoihin ja maksavat enemmän kuin tuovat työpaikkoja Yhdysvaltoihin. Jäsenmaat korostivat EU:n yhtenäisyyden tärkeyttä myös jatkossa.

Maatalous ei voi olla osa mahdollista kauppasopimusta ja EU:n standardeja ei saa heikentää. Yhteistyötä on jatkettava muden kumppanimaiden kanssa.

Suomen edustajat

PE Marja Rislakki ministerin sijaisena, osp Ilkka-Pekka Similä, ln Marko Mäntylä, ln Sanna Selin ja uas Melissa Säilä

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	investoinnit, UAN Ulkoasiainneuvosto, vapaakauppasopimusneuvottelut, WTO, Kauppapoliittinen komitea
Hoitaa	**UM, VM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VNK, VTV, YM